

Începuturile vieții politice moderne în România

1. Definiții

Constituție = legea fundamentală a unui stat, prin care se definesc funcțiile și limitele diferitelor puteri, modalitatea lor de funcționare, drepturile și obligațiile fundamentale ale cetățenilor, organizarea și funcționarea instituțiilor statului.

Partid = grupare de oameni constituită pe baza liberului consimțământ, care acționează programatic, conștient și organizat pentru a servi interesele unor clase, grupuri sociale, comunități umane, pentru dobândirea și menținerea puterii politice, în vederea organizării și conducerii societății.

Burghezie = clasa socială deținătoare de capital, care a preluat puterea economică și politică în urma Revoluției Industriale din secolele XVII-XIX în câteva țări din Europa. La origine, termenul a desemnat ansamblul locuitorilor aparținând păturii mijlocii a orașelor medievale, care s-au deosebit de restul comunității prin bogăție, privilegii, mod de viață, și nu au aparținut nobilimii.

2. Aducerea principelui străin

- 11/23 februarie 1866 - după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, conducerea României a fost preluată de o locotenentă domnească, formată din colonelul Nicolae Haralambie, Lascăr Catargiu, Nicolae Golescu și un guvern condus de Ion Ghica;

- pentru a menține unirea Principatelor guvernul provizoriu a decis aducerea unui prinț străin pe tronul României, pentru a înlătura certurile interne pentru domnie și pentru a consolida și înlesni obținerea independenței tânărului stat;

- împăratul francez Napoleon al III-lea (1848-1870) a propus delegaților români, conduși de Ion C. Brătianu, pe al doilea fiu al regelui belgian Leopold I (1831-1865), pe Filip de Flandra (a refuzat propunerea), și din familia domnitoare a Prusiei, pe Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen (Carol I, principe: 1866-1881 și rege: 1881-1914), care a acceptat invitația de a deveni noul conducător al României;

- 2/14-8/20 aprilie 1866 - s-a organizat un plebiscit pentru alegerea lui Carol I drept principe al României ⇒ 99.9% dintre electori au sprijinit propunerea;

- 10/22 mai 1866 - la București, Carol I a depus jurământul în fața Parlamentului și a fost proclamat principe constituțional.

3. Constituția din anul 1866

- consolidarea statului a continuat prin adoptarea primei **Constituții** din istoria României, care a permis dezvoltarea și modernizarea statului;

- 29 iunie/11 iulie 1866 - parlamentul României a adoptat prima lege fundamentală a țării, cu votul unanim al celor 91 de deputați din Adunarea Electivă, una dintre cele mai liberale (nu democratice) constituții din epocă (inspirată din constituția Belgiei, adoptată în anul 1831);

- principalele prevederi ale Constituției din anul 1866:

a. Statul român a primit în mod oficial numele de România;

b. România a fost definită ca monarhie constituțională ereditară;

c. Prerogativele monarhului constituțional (acesta a domnit, nu a guvernat): șef al statului, comandant suprem al armatei, numirea guvernului, acordarea grațierii și amnistiei, dreptul de a bate monedă, de a sancționa legile sau de a le refuza semnarea și dreptul de „*veto absolut*”;

d. Statul a fost organizat pe baza separației puterilor în stat: puterea legislativă (Parlament bicameral: Camera Deputaților și Senatul, reprezentanții fiind aleși prin vot censitar); puterea executivă (guvernul format din prim-ministru și cabinetul de miniștri); puterea judecătorească (reprezentată de instanțele de judecată);

e. Au fost recunoscute drepturi și libertăți cetățenești precum: dreptul la vot (censitar), la proprietate,

egalitatea în fața legii, libertatea persoanei și cea a presei.

4. Viața politică

- 1866-1914 - viața politică a fost dominată de cele două grupări ale vremii, liberală și conservatoare;
- 1866-1871 - perioada guvernării liberale: s-au perindat 10 guverne și au avut loc 30 remanieri (schimbări) guvernamentale ⇒ instabilitate și lupte politice purtate între liberali și conservatori;
- 8 august 1870 - divergențe între Carol I și liberalii radicali ⇒ „*Republica de la Ploiești*”: mișcare antimonarhică organizată de Alexandru Candiano-Popescu;
- 1871-1876 - marea guvernare conservatoare ⇒ stabilizarea vieții politice, legislative și economice;
- 1875-1880 - apariția primelor **partide** politice din spațiul românesc:

I. 24 mai 1875 - P.N.L. (Partidul Național Liberal): deviza partidului a fost „*prin noi înșine*”. Liderii formațiunii au fost următorii: Ion C. Brătianu, Dumitru Brătianu, Dimitrie A. Sturdza și Ion I. C. Brătianu. Gruparea politică a reprezentat interesele **burgheziei**, industriașilor și finanțiștilor, urmărind dezvoltarea economică a României prin intermediul industriei.

Guverne liberale (1876-1918): Emanoil Costache Epureanu (1876), Ion C. Brătianu (1876-1878; 1878-1879; 1879-1881; 1881-1888), Dumitru Brătianu (1881), Dimitrie A. Sturdza (1895-1896; 1897-1899; 1901-1905; 1907-1909), Petre S. Aurelian (1896-1897) și Ion I. C. Brătianu (1909; 1909-1910; 1914-1916; 1916-1918).

Legislația economică liberală:

- 1867 - a fost adoptată moneda națională, leul (Lowenthaler: monedă bătută în Olanda în secolul al XVI-lea și care a circulat în Principatele Române până în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea);
- 1868 - adoptarea unei legislații prin care s-au pus bazele construcției unei rețele moderne de drumuri naționale și locale;
- 17/29 aprilie 1880: s-a înființat Banca Națională a României;
- 1881 - înființarea Creditului Agricol pentru acordarea de credite ieftine țăranilor („*bănci populare*”);
- 1886 - a fost adoptată Legea generală a tarifelor: s-au impus taxe vamale protecționiste pentru economia națională;
- 1887 - adoptarea Legii de încurajare a industriei (protecționistă): a prevăzut scutiri de taxe și tarife vamale, s-au acordat reduceri de costuri pentru transportul pe calea ferată și terenuri gratuite pentru cetățenii români sau străini care au dorit să înființeze întreprinderi (cu un capital minim de 50.000 lei și angajarea a cel puțin 25 de muncitori);
- 1890 - pentru îmbunătățirea transportului pe apă și crearea unei flote fluviale a fost înființat Serviciul de Navigație Fluvială Română;
- 1908 - adoptarea Legii Casei Rurale: ca urmare a răscoalei din februarie-martie 1907, a fost creat un fond prin intermediul căruia țăranii să poată achiziționa terenuri.

II. 3/15 februarie 1880 - P.C. (Partidul Conservator): deviza partidului a fost „*politica pașilor mărunți*”. Liderii formațiunii au fost următorii: Emanoil Costache Epureanu, Lascăr Catargiu, Ion Emanuel Florescu, Petre P. Carp și Titu Maiorescu. Gruparea politică s-a bazat pe susținerea marilor proprietari de pământ, burghezia, și a unor intelectuali, urmărind dezvoltarea economică a României cu ajutorul agriculturii (politica economică s-a bazat, de asemenea, pe susținerea industriei ușoare, dar nu s-au împotrivit nici investițiilor în industria grea).

Guverne conservatoare (1880-1918): Emanoil Costache Epureanu (1870), Lascăr Catargiu (1866; 1871-1876; 1889; 1891-1895), Ioan Emanoil Florescu (1876; 1891), Theodor Rosetti (1888; 1888-1889), Gheorghe Manu (1889-1891), Gheorghe Grigore Cantacuzino (1899-1900; 1905-1907), Petre P. Carp (1900-1901; 1910-1912), Titu Maiorescu (1912; 1912-1913) și Alexandru Marghiloman (1918).

Legislația economică conservatoare:

- 1872 - modificarea Legii învoielilor agricole, pentru aducerea țăranilor pe moșii cu forța de către armată;
- 1889 - adoptarea Legii vânzării unor proprietăți ale statului către țărani: ca urmare a răscoalei din martie-mai 1888;

- c. 1892 - reorganizarea Creditului Agricol, cu scopul de a asigura o participare mai mare a țăranilor;
- d. 18 aprilie 1895 - a fost adoptată Legea minelor: s-a proclamat dreptul statului asupra resurselor subsolului, cu excepția petrolului, și s-a permis străinilor să dețină proprietăți funciare.
- 1895-1916 - implementarea rotativei guvernamentale: un sistem prin care cele două mari partide ale României din perioada modernă au alternat la guvernare odată la patru ani ⇒ asigurarea stabilității vieții politice.

5. Carol I și modernizarea României

- 1866-1914 - principalele realizări din perioada domniei lui Carol I au fost următoarele:
 - a. 1867 - s-a introdus sistemul monetar național ⇒ 1870 - înființarea Monetăriei Statului și emiterea primelor monede din aur, argint și aramă;
 - b. 31 octombrie 1869 - s-a inaugurat prima linie de cale ferată, București-Giurgiu, și prima gară din București, Gara Filaret ⇒ 1906 - rețeaua de căi ferate a României a ajuns la 3180 km;
 - c. 1872-1897 - a avut loc modernizarea Bucureștiului: s-a inaugurat Gara de Nord (1872); a fost introdus iluminatul public electric (1882); prima linie telefonică (1883); s-au construit Ateneul Român (1888), Palatul Poștelor (1894-1900) și Palatul C.E.C. (1897-1900);
 - d. 17/29 aprilie 1880 - s-a înființat Banca Națională a României;
 - e. 1881 - a fost înființată Bursa de Valori din București;
 - f. 25 septembrie 1883 - a avut loc inaugurarea Castelului Peleş din Sinaia, leagănul Dinastiei române, ridicat de Regele Carol I cu bani provenind din caseta personală;
 - g. Septembrie 1895 - a fost inaugurat Podul Regele Carol I de la Cernavodă, construit la inițiativa regelui (creația inginerului Anghel Saligny), la data construcției fiind cel mai lung pod din Europa continentală;
 - h. 1895-1910 - inginerul Anghel Saligny s-a ocupat de modernizarea portului Constanța: a permis navelor de mare tonaj accesul în portul românesc de la Marea Neagră;
 - i. 1906 - s-au construit 40 de spitale rurale, unele în funcțiune până în prezent.

6. Politica externă (1866-1914)

- 1875 - România, aflată sub suzeranitate otomană, a semnat cu Imperiul Austro-Ungar o convenție comercială, pe o perioadă de 10 ani: s-a făcut pe baze liberale și cu numeroase concesiuni ale economiei românești, subdezvoltate, față de cea austro-ungară, piața autohtonă fiind larg deschisă produselor străine, ceea ce a determinat repercusiuni negative asupra intereselor românești;
- 1877-1878 - ca urmare a implicării într-un nou conflict ruso-turc (de partea Imperiului Rus), România și-a obținut independența față de Imperiul Otoman, recunoscută prin tratatul de Pace de la Berlin (iunie-iulie 1878) ⇒ 10 mai 1881 - România a devenit regat;
- 1878-1883 - după obținerea independenței statul român și-a sporit prestigiul pe plan internațional, dar, în contextul înrăutățirii relațiilor cu Imperiul Rus, România a fost nevoită să își caute un aliat puternic, care să îi garanteze integritatea teritorială;
- 18/30 octombrie 1883 - România a aderat la Tripla Alianță (tratatul a fost negociat de Ion C. Brătianu cu contele Gustav Kalnoky și Otto von Bismarck), ministrul român de externe, Dimitrie A. Sturdza, a semnat tratatul cu Imperiul Austro-Ungar și cu Germania, acesta fiind unul pur defensiv, aliații fiind obligați să se ajute numai dacă unul dintre semnatarii tratatului ar fi fost atacat (pentru România tratatul a fost unul benefic, deoarece a asigurat-o împotriva Imperiului Rus);
- 1883-1912 - reînnoit de mai multe ori (1892, 1902 și 1912), tratatul nu a fost făcut public și nu a fost cunoscut nici măcar de către Parlament, ci doar de un cerc restrâns de oameni politici și de rege, pentru acest moment fiind singura garanție a României;
- 1907 - situația internațională s-a schimbat, ca urmare a apariției unui al doilea bloc politico-militar, Tripla Înțelegere (Antanta), formată din Regatul Unit, Franța și Imperiul Rus, și a implicării agresive a Imperiului Austro-Ungar în zona Peninsulei Balcanice (1908: a anexat Bosnia-Herțegovina și i-a acordat sprijin Bulgariei, care a dorit să își extindă teritoriul din Balcani);
- 8 octombrie 1912-18 mai 1913 - Primul Război Balcanic (România s-a declarat neutră): purtat de

statele din Liga Balcanică (Serbia, Muntenegru, Grecia și Bulgaria) împotriva Imperiului Otoman și încheiat cu înfrângerea puterii turce;

- 16 iunie-18 iulie 1913 - Al Doilea Război Balcanic: a izbucnit în momentul în care Bulgaria i-a atacat pe foștii săi aliați, Imperiul Otoman a trecut de partea Greciei și a Serbiei, iar România a intrat în război împotriva Bulgariei și a politicii duse de Imperiul Austro-Ungar în Balcani;

- 10 august 1913 - încheierea Tratatului de pace de la București: a scos în evidență rolul jucat de România în zonă, iar Bulgaria, aliata Imperiului Austro-Ungar, a fost obligată să cedeze Serbiei și Greciei părți din Macedonia, zona orașului Edirne (Adrianopol) Imperiului Otoman, iar României Cadrilaterul (sudul Dobrogei: județele Durostor și Caliacra).

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=d2sASa7VWMQ>

https://www.youtube.com/watch?v=6dIRU_dWwwQ

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
11. Damean, Sorin Liviu, Oncescu, Iulian, *O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire (1821-1918)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015.
12. Isar, Nicolae, *România sub semnul modernizării: de la Alexandru Ioan Cuza la Carol I (1859-1914)*, Editura Universitară, București, 2017.
13. Hitchins, Keith, *România: 1866-1947*, Editura Humanitas, București, 2017.
14. Bulei, Ion, *Un Hohenzollern în România: Carol I*, Editura Meteor Press, București, 2018.
15. Berindei, Dan, *Societatea românească în vremea lui Carol I*, Editura Cartex, București, 2016.